

Heilsu- og almanna- mál „gloymd“ í SvF

Oddagrein

Í gjár byrjaði valstríðið av álvara. Startskotið var fundur í Læraraskúlahøllini, sum fleiri skúlar í Havn høvdu tikið stig til. Har vóru umboð fyrri allar flokkar. Í gjákvöldið legði sjónvarpið so fyrri við tí fyrstu av fyra evnissendingum. Útvarpið hevur eisini sínar føstu sendingar undan valinum. Harumframt kemur alt tað nógva tilfarið í bløðunum og so valfundir kring landið.

Tað er eingin ivi um, at hetta verður eitt sera spennandi val. Kanska serstakliga tí at her eru so mong stórmál, sum eru evni í valstríðnum - frá víðurskiftunum við Danmark til skipan av okkara egna samfelag.

SJÓNVARPIÐ legði í gjákvöldið við eini sending um ríkisfelagsskapin. Eftir hetta koma trýggjar sendingar við hesum evnum: búskapurin, vinnu- málini og mentanin.

VÆL vitandi, at tíðin er avmarkað til fyrireiking, tá val verður skrivað út í ótið og tað óhepna í, at tveir av journalistunum hjá SVF eru valevni, so halda vit kortini, at tað er ein skeivt avgerð ikki at taka evnið almanna- og heilsumál í eini evnissending. Hetta er eitt tað málsøkið, sum kanska víðvíkur hvørjum einstøkum av okkum allarmest. Nakað, sum hvør einstakur er partur av frá vøggju til grøv. At hetta stóra málsøkið ikki verður viðgjørt í evnissending í SVF er stórt spell fyrri ikki at siga ein „skandala“. Sjónvarpið átti at lagt tvey av hinum evnunum saman ella tikið við eina fimtu sending. Vinnumál og búskaparmál kundu t.d. verið í eini og somu sending, um eingin møguleiki var fyrri eini fimtu sending.

NETTUP almanna- og heilsumálini verða fyrri so ómetaliga stórum broytingum nú vit fara inn í eina nýggja öld. Pensiónirnar eru eitt stórmál. Hvussu megna vit at gjalda eina rimuliga upphædd til tað stóðugt vaksandi talið av eldri fólki og hvør skal gjalda? Hvussu útbyggja vit okkara heimahjálparaskipan, heimasjúkrasystaskipan, kommunalvæðing osfr? Hvussu ætla vit, at sjúkrahúsverkið skal mennast? Hvat gera vit fyrri at forða fyrri tí læknatroti, sum tykist at gerast ein álvarslig hótta í næstu framtíð. Hvussu skapar samfelagið brekaðum og øðrum, sum ikki eru fullfór, møguleikar fyrri eini liviligi tilveru?

RÆT er tað, at vinnan er tann mekanismin, sum skal fáa samfelagshjólina at mæla. Men so einfaldur er veruleikin heldur ikki. Tí eingin vinna var til vóru ikki nakrar aðrar mekanismur/umstøður eisini til staðar í samfelagnum. Tí ber ikki til at siggja so banalt uppá eitt samfelag at gera alt upp í framleiðslu og krónum og oyrum. Hvussu var stætt við vinnununi, um ikki tað fanst ein góð samferðsla? Eitt gott sjúkrahúsverk, ein góð almenn tænaða á øllum økjum, góður útbúgvingarstovnar osfr?

VIT seta ikki henda spurningin, tí vit her við vilja prioritera vinnuna lægri enn almennar tænaðar. Vit vilja bert siga, at hesi tingini eru ófrávikiliga tengd at hvørjum øðrum. Tey hava hvør sær eins stóran týdning og saman eru tey grundvøllurin undir okkara vælferðarsamfelag. Hvussu kann pápin ella mamman fara til arbeiðis í tí framleiðandi vinnulivinum um tað ikki fær sín børn ansað, síni sjúku foreldur á sjúkrahús ella røktarheim, síni børn í skúla osfr. At fyrikla sær eitt vælframt vinnulivssamfelag útta ein hollan og vælmentan almennan sektor er burturvið.

TÍ hevur SVF eftir okkara tykki tikið eina fullkomiliga skeiva og misvísandi avgerð, tá evnið almanna- og heilsumál ikki er valað nóg tungt til at vera eitt av evnunum í stríðnum í sjónvarpinum.

Sosialurin

Vilhelm Johannesen, løgtingsmaður:

Landskassaskuldin minkar ikki

Dimmalætting roynir at reingja veruleikan um landskassaskuldina. Blaðið fjarir veruleikan við stórari yvirskrift um uttanlandsskuldina, sum minkar í stórum. Men veruleikin um uttanlandsskuld landskassans er ein annar og hann verður væl goymdur

Við stórum stavum skrivar Dimmalætting á framsíðuni í gjár, at uttanlandsskuldin minkar í stórum og blaðið heldur fram, at sambært búskaparfrøðingum minkar nettoskuldin til útlendið við rúskandi ferð. Heldur gongdin fram er skuldin burtur um fá ár, sigur blaðið, sum krøgvar sannleikan í tí partinum av greinini, sum er skrivaður við vanligum stavum.

Tá nettouttanlandsskuldin verður uppgjörd, verða allar peningagagnir føroyinga uttanlands drignar frá bruttoskuldini hjá Føroyum, og soleiðis koma vit fram til hvat nettoskuld føroyinga er uttanlands. Seinastu árinu hevur gongdin verið tann, at bankin, sparikassarnir og onnur, hava økt munandi um sínar ognir uttanlands. Samstundis hava kommunur, almennir

stovnar og vinnan goldið niður síni lán uttanlands. Hetta førir við sær at nettouttanlandsskuldin gerst minni.

Men uttanlandsskuldin hjá landskassanum er óbroytt. Øll vita og minnst, at í seinastu samráðingunum millum donsku stjórnina og landsstýrið, varð avtalað, at spurningurin um at afturgjalda skuld landskassans til danska ríkisskassan, skuldi takast upp í 1998. Enn hava ongar samráðingar verið um hendan spurning. Støtt er onki av hesi skuld afturgoldið enn. Og øll uttanlandsskuldin hjá landskassanum liggur sum kunnugt í danska ríkisskassanum.

Størsta heidurin fyrri, at netto uttanlandsskuldin er vorðin so nógv minni, eigur uttan iva Føroya Banki, saman við hinum peninga-

stovnunum. Tað vil siga, at orsøkin til hesa gongdina liggur í tí, at Javnaðarflokkurin saman við øðrum flokkum, vildi leggja rygg til og taka ábyrgdina av at bjarga bankunum og harvið

føroyska peningakervinum.

Hetta hoyrði Javnaðarflokkurin nóg fyrri upp undir løgtingsvalið í 1994. Serliga frá sambandsflokkinum, ið segði seg hava loysnirnar, men sum enn ongar loysnir hevur lagt fyrri dagin. Ístaðin fyrri at afturgjalda skuldina hjá landskassanum hevur sambandsflokkurin nýtt nógvan pening til eina fleirfalding av almennu umstingini.

Tað, at nettouttanlandsskuldin minkar í stórum og við rúskandi ferð, kunnu vit bert takka teimum flokkum fyrri, sum sýndu dirvi og áráði í árunum frá 1991 til 1994. Á odda fyrri teimum báðum samgongunum stóð Javnaðarflokkurin. So einfalt er tað.

Tann 15. apríl 1998
Vilhelm Johannesen

Lesarabrøv

So doyði huldumaðurin

So hendi tað loksins, og eg hoyrdi meg siga »Gud havi lov«.

Knappliga sært tú blaðstjóran á »Tíðindablaðnum Sosialinum«, Jan Müller, koma fram á sjónvarps-skjeggjan og kunnger, at nú verða eingi dulnevnd lesarabrøv prentað í hansara blaði. Eisini í blaðheiminum eru huldumenninir nú hornvir.

Mangan hevur verið kjakast um teir, tóvt í sama stað at onga nyttu, bara til forargils og dálking av sinninum.

Tað er ikki tann ting í

heiminum, hvussu ringt tað so enn er, at ikki okkurt kann færast fram sum forsvart fyrri tað. Lat tað fara nú. Lat okkum líta frameftir.

Sosialurin hevur so liðandi ment seg hesi árin meðan Jan Müller hevur verið blaðstjóri. Hann hevur treiskur ligið á takinum. Hann hevur havt ein dreym um at gera eitt lesiverdugt blað fyrri allar føroyingar. Tað kendist sum hann tað kvøldið setti krúnuna á verkið. Allar grundir eru fyrri at takka honum fyrri arbeiði og ynskja honum til-

lukku. Eisini skal tað vera honum væl unt at koma til arbeiðis um morgnarnar, uttan at skula noyðast at

lesa bæði gor og gall frá ónevndum lesarum.

Steinbjørn B. Jacobsen

Tøkk

Hjartaliga takka vit fyrri sýnda samkenslu og alla hjálpu, tá ið kærmaður mín, pápi, verfaðir og abbi okkara

HANS JÁKUP JOENSEN
Klaksvík

doyði og varð jarðaður.

Takk fyrri vitjanir, uppringingar og brøv, blómur og kransar, og fyrri peningagávur til Svínøyar kirkju. Takk til Niels Paula Danielsen, prest, og Jóhannes Ellingsgaard, kirkjutænarar og bilførara, berarar og sangarar. Takk til skótarar fyrri beinasemi, og tykkum, sum hjálptu til við ervinum. Takk tit mongu, sum saman við okkum fylgdu honum til hansara seinasta hvíldarstað.

Familjunnar vegna
Trinlena

»Í býin«
hvønn hósdag
í Sosialinum